

*Спрінсян В. Г., кандидат мистецтвознавства, доцент,
Національний університет «Одеська політехніка»*

ІНФОРМАТИЗАЦІЯ СИСТЕМИ ОСВІТИ УКРАЇНИ У ВОЄННИЙ ЧАС

Актуальність теми обумовлена тим, що введення воєнного стану в Україні здійснило значний вплив на систему інформатизації у різноманітних галузях людського життя, зокрема, у сфері освіти. З початком війни система документації освітньої сфери зазнала багатьох змін, що є нагальною темою для дослідження. Наразі важливо використовувати нові підходи до інформаційного забезпечення освітньої діяльності. Система освіти України опинилася в нових реаліях функціонування та перед керівниками освітніх закладів постали складні питання, які ніколи раніше ніхто не вирішував.

Теоретичним підґрунтям дослідження стали нормативно – правові акти, чинне законодавство України, положення наукових праць О. В. Бойченко, С. А. Олексюк, Х. О. Савчин.

З перших днів війни Міністерство освіти і науки України продовжило свою роботу, забезпечило постійну комунікацію з обласними департаментами освіти й керівниками закладів вищої освіти. Першочергово, чинне законодавство України забезпечило регулювання діяльності освітніх закладів та Міністерства освіти та науки. Під час війни організація освітнього процесу за дистанційною або змішаною формами навчання відбувається за погодженням з військово-цивільною адміністрацією. Через введення воєнного стану з'явилися нові підходи до системи документування сфери освіти, але основні документи освітніх закладів залишились незмінними. Значний вплив на документацію здійснили нові закони, освітні заклади були вимушені пристосуватися до нових умов існування, та з урахуванням воєнного стану, організувати навчальний процес.

До основних документів закладу вищої освіти відносяться:

- Ліцензія на провадження освітньої діяльності у сфері вищої освіти;
- Відомості щодо здійснення освітньої діяльності у сфері вищої освіти;
- Виписка з Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань;
- Статут університету;
- Стратегія розвитку університету;
- Сертифікати про акредитації освітніх програм;
- Концепція інноваційного розвитку університету;
- Концепція інтернаціоналізації університету;

- Політика університету в сфері якості;
- Структура університету.

Від початку війни МОН України звернулося з відкритим листом до міжнародних партнерів, зокрема міністрів країн ЄС, із проханням забезпечити підтримку системи освіти України [1, с. 17]. МОН України розробило алгоритм дій для продовження навчання або отримання свідоцтва про навчання у закладах загальної середньої освіти для учнів які знаходяться на тимчасово окупованих територіях (рис.1).

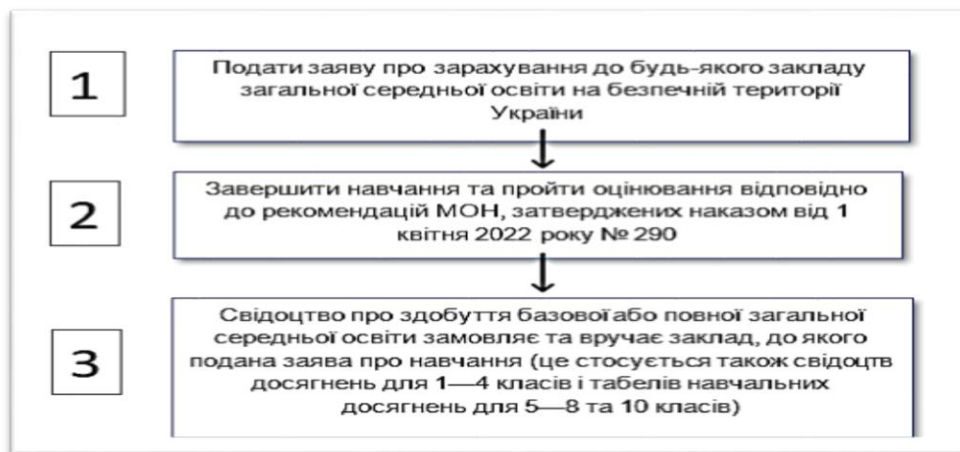

Рис. 1 – Алгоритм дій для продовження навчання під час війни для учнів

Перед студентами або школярами, які знаходяться за кордоном або в тилу, постало важливе питання – як продовжити навчання, якщо документи про освіту втрачені або немає студентського квитку. Важливо зазначити, що в Україні понад 10 років функціонує Єдина державна електронна база з питань освіти (ЄДЕБО) до функцій якої входить облік документів у сфері освіти, студентських квитків державного зразка, забезпечення перевірки достовірності документів про освіту тощо. Відповідно до вимог Положення про Єдину державну електронну базу з питань освіти, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 8 червня 2018 року № 620, фізична особа повинна мати повний доступ до всієї інформації про себе, що міститься в ЄДЕБО. Так, за допомогою сервісу «Інформація про фізичну особу, що міститься в ЄДЕБО можна отримати інформацію щодо документів про здобуту освіту.

Варто зауважити, що ЄДЕБО розвивається навіть в умовах воєнного стану, розширюється спектр виконаних нею функцій, що автоматизують освітні послуги, й на сьогодні вже неможливо уявити інформаційну частину сфери освіти без неї (рис. 2).

Рис. 2 – Реєстри та сервіси Єдиної державної електронної бази з питань освіти

У нових реаліях опинилися заклади професійної (професійно-технічної) (ЗП(ПТ)О), фахової передвищої (ЗФПО) та вищої освіти (ЗВО), студенти й викладачі яких масово вступали до лав Збройних сил України (ЗСУ) та територіальної оборони. Деякі викладачі продовжували навчати студентів навіть із лінії фронту. Заклади освіти стали штабами допомоги населенню й військовим. Учасники освітнього процесу та науковці працювали як волонтери, збирали й передавали кошти ЗСУ, записували відеозвернення до міжнародних ЗМІ, у яких розповідали про реалії російської агресії [2].

Активно здійснюється ведення документації електронним шляхом, що значно спрощує ведення діловодства, оскільки дозволяє працівникам безперешкодно у будь-який час в дистанційному форматі заповнювати документацію та зберігати її, тим самим обмежуючи доступ сторонніх осіб та захищаючи її одночасно. Так, проектом планування, який спрямований на відновлення держави, а саме освітньої галузі від 03 серпня 2022 року одна з цілей МОН України пропозиція щодо переходу освітніх закладів у електронний формат оформлення документації, а до кінця року втілюється поступове переведення на е-документообіг закладів освіти [3]. Крім того, «Інструкція з ведення ділової документації у закладах загальної середньої освіти в електронній формі», запроваджує ведення ділової документації закладами освіти у електронному режимі, маючи на меті:

- поліпшення управлінської діяльності закладом освіти за допомогою автоматизації одержання, обробки і зберігання інформації та документації у електронному режимі;
- здійснення оперативної, достовірної і цілісної інформації, яка здійснюється в освітній галузі;
- здійснення освітнього процесу шляхом використання дистанційної технології навчання і відтворення результативності навчання;
- спрощена система втілення ділової документації у закладах освіти, мінімізуючи час на її ведення;
- забезпечення оперативною і актуальною інформацією про діяльність закладів освіти для прийняття управлінських рішень органів управління у сфері освіти.

Уведення воєнного періоду вплинуло на функції документування освітніх закладів. Прикладом того є вступна кампанія 2022 року закладів вищої та професійної освіти. З 29 липня 2022 року розпочалося приймання заяв для здобуття вищої освіти від найбільшої аудиторії вступників – випускників 11-х класів (на основі повної загальної середньої освіти). Абітурієнти реєстрували електронний кабінет для вступу до обраного освітнього закладу через сайт «<https://vstup.edbo.gov.ua/>».

Електронні документи наразі є зручними через проведення освітніх процесів дистанційно. Наразі задля здійснення ефективного працевлаштування громадян розробляється проект EU4DigitalUA (Академія електронного урядування (e-Governance Academy)) та здійснюється запуск е-документів про освіту в мобільному застосунку «Дія». (український електронний сервіс державних послуг). За результатами реалізації послуги особа матиме доступ до відомостей про власні документи про шкільну, професійну, фахову передвищу, вищу освіту, а також до документів про науковий ступінь. Як паспорти та інші документами, цифрові аналоги дипломів про освіту та шкільні атестати матимуть таку ж юридичну силу, як і паперові документи.

Висновки. Отже, через небезпечну ситуацію в країні здебільшого переважало електронне документування. Крім того, втілюється адаптаційна функція пристосування до електронного документообігу, що також є більш безпечним та надійним способом збереження інформації, який мінімізує повну втрату документів. Переважна більшість освітніх закладів потребує удосконалення системи документообігу й автоматизації архівів. Головне завдання електронного документування полягає в підвищенні ефективності та якості роботи закладу освіти за рахунок упровадження системи прозорості руху документів і контролю за їх виконанням. Наразі Міністерство цифрової трансформації України активно працює над

впровадженням в додаток державних послуг «Дія» документів про освіту. За час повномасштабної війни багато українців втратили свої дипломи та свідоцтва про здобуту освіти. Забули під час евакуації, залишили в тимчасово окупованих містах, частина знищена через ракетні обстріли. Саме тому документи щодо освіти важливо цифровізувати.

Список використаних джерел:

1. Шкарлет, С. М. (2022). Освіта України в умовах воєнного стану. Інноваційна та проектна діяльність. Київ-Чернівці. Букрек. [in Ukrainian].
2. Моніторинг освітнього законодавства під час воєнного стану. URL: <http://surl.li/dxydl>
3. Про надання грифа оновленим навчальним програмам (2022) URL: http://ru.osvita.ua/legislation/Ser_osv/87299/